

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zsz⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 318/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Bess
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSA Józef Wąsik
Protokolant:	Katarzyna Mitan

po rozpoznaniu w dniu 19 lipca 2021 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Parafii Greckokatolickiej pod wezwaniem (...) w Ł.

przeciwko Skarbowi Państwa-Dyrektorowi (...) Dyrekcji Lasów Państwowych w K., Wojewodzie (...)

o przywrócenie własności nieruchomości ewentualnie o przyznanie nieruchomości zamiennej, ewentualnie o zapłatę na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 9 stycznia 2018 r. sygn. akt I C 356/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

- punktowi I nadaje treść:

„zasądza od Skarbu Państwa- Dyrektora (...) Dyrekcji Lasów Państwowych w K. na rzecz Parafii Greckokatolickiej pod wezwaniem(...) w Ł. kwotę 242.322 zł (dwieście czterdzieści dwa tysiące trzysta dwadzieścia dwa złote), z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następującego po dniu uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty–tytułem odszkodowania za część przejętej nieruchomości leśnej stanowiącej obecnie geodezyjnie wyodrębnione działki ewidencyjne: nr (...) o powierzchni 3,3749 ha objęta księgą wieczystą KW nr (...) (która odpowiada pgr (...)gm. (...)), nr (...) o powierzchni 0,3388 ha objęta księgą wieczystą KW nr (...) (która odpowiada pgr (...) z lwh (...) gm. kat. (...)), (...) o powierzchni 4,81 ha (powstała z podziału działki nr (...) o powierzchni 19,8717 ha objętej księgą wieczystą KW nr (...) która odpowiada pgr (...) z lwh (...)gm. kat. (...)), nr (...) o powierzchni 0,02 ha (powstała z podziału działki nr (...) o powierzchni 0,07 ha objętej

księgą wieczystą KW nr (...) która odpowiada części pgr (...) z lwh (...) gm. Kat. (...)), oddalając powództwo o zobowiązanie do przeniesienia własności ww. nieruchomości;”,

-w punkcie III.1 i III.2 kwoty 56.282 zł i 248.579 zł podwyższa odpowiednio do kwot 62.382 zł (sześćdziesiąt dwa tysiące trzysta osiemdziesiąt dwa złote) i 318.338zł (trzysta osiemnaście tysięcy trzysta trzydzieści osiem złotych), a zwrot: „pod dniu wydania wyroku” zastępuje wyrażeniem: „po dniu uprawomocnienia się wyroku”,

- punktowi V nadaje treść:

„ zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) i Dyrektora (...) Dyrekcji Lasów Państwowych w K. na rzecz strony powodowej kwotę 15774,75zł (piętnaście tysięcy siedemset siedemdziesiąt cztery złote siedemdziesiąt pięć groszy), w tym 2949,75 zł podatku VAT, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa udzielonego stronie powodowej z urzędu przez radcę prawnego;”;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) i Dyrektora (...) Dyrekcji Lasów Państwowych w K. na rzecz strony powodowej kwotę 8100 zł (osiem tysięcy sto złotych), tytułem zwrotu kosztów zastępstwa udzielonego stronie powodowej z urzędu przez radcę prawnego w postępowaniu apelacyjnym;

4. obciąża kosztami sądowymi poniesionymi w postępowaniu apelacyjnym Skarb Państwa.

SSA Sławomir Jamróg SSA Jerzy Bess SSA Józef Wąsik

sygn. akt I ACa 318/18

UZASADNIENIE

Strona powodowa Parafia Greckokatolicka pod wezwaniem Najświętszej M. P. w Ł. w pozwie skierowanym pierwotnie przeciwko Skarbowi Państwa - Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł. wniosła (k. 1-8) o przywrócenie prawa własności nieruchomości stanowiących w chwili przejęcia lasy.

Roszczenie oparte zostało na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2011 rok Nr 18, poz. 89) w związku z art. 61 ust. 1 i art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1989 rok Nr 29, poz. 154, dalej także u.s.p.k.k.).

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powodowa parafia w oparciu o ustawę z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 grudnia 1992 roku wystąpiła do Komisji Majątkowej z wnioskiem o wszczęcie postępowania regulacyjnego celem przywrócenia jej własności nieruchomości położonych w Ł. gmina (...) o powierzchni 30,4530 ha, które były objęte decyzją PRN w G. z dnia 31 lipca 1961 roku sygn. akt (...). Pismem z dnia 16 lutego 2011 roku Komisja Majątkowa poinformowała stronę powodową iż nie rozpatrzyła przedmiotowego wniosku, ponadto KM poinformowała iż zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej można wystąpić do sądu o zasądzenie roszczenia .

Strona powodowa podała, że jest ona kościelną osobą prawną w rozumieniu art. 7 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego RP. Decyzją PRN w G. z dnia 31 lipca 1961 roku sygn. akt (...) .która została pozbawiona prawa własności nieruchomości położonych w Ł. o powierzchni 30,4530 ha, przejętych na własność Skarbu Państwa. Nieruchomości te stanowiły lasy oraz nieruchomości nie będące lasami (grunty rolne o

innym przeznaczeniu). W trakcie postępowania przed KM doszło do częściowej ugody na podstawie, której została uregulowana kwestia nieruchomości rolnych. Nie uregulowano zaś sprawy nieruchomości leśnych.

Strona powoda wskazała (k.5), że niniejszy pozew dotyczy nieruchomości leśnych o łącznej powierzchni 30,4530 ha, tj. dawnych pgr. nr (...) (...), (...), (...), , (...), (...), (...), (...), (...), (...) objętych lwh (...) gm. kat. (...), pgr. nr (...) i (...) objętych lwh (...) gm. Kat. (...), pgr nr (...) objętej lwh (...) gm. Kat. (...). Parcele te weszły w skład działek ewidencyjnych wymienionych w pozwie, które stanowią obecnie własność Skarbu Państwa, co uzasadnia zwrot przedmiotowych nieruchomości w oparciu o dyspozycję art. 63 ust 1 pkt 1 ustawy o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Część parcel weszła jednak także w skład działek stanowiących własność osób trzecich i ich zwrot w naturze jest niemożliwy, dlatego celowe jest w tym zakresie przyznanie nieruchomości zamiennych.

Podaje ponadto (k.6), że gdyby zwrot nieruchomości był utrudniony to aktualizują się pozostałe formy zadośćuczynienia roszczeniu w postaci zwrotu innych nieruchomości lub wypłata stosownego odszkodowania.

Strona pozwana Skarb Państwa reprezentowana przez Prokuratorię Generalną RP w odpowiedzi na pozew (k. 54-60) wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Zarzuca, iż powodowa parafia nie wykazała następstwa prawnego po podmiocie, którego mienie przejęto na Skarb Państwa – legitymacji czynnej . Dodatkowo strona powodowa nie wykazała, że zgłosiła skutecznie roszczenie w toku postępowania regulacyjnego i że zachowała termin do wytoczenia powództwa, a nadto, że roszczenie zgłoszone w pozwie jest tożsame z roszczeniem zgłoszonym w toku postępowania regulacyjnego. Nie zostało wykazane także jakie konkretnie nieruchomości stanowiące własność strony powodowej zostały znacjonalizowane w trybie wykonywania ustawy o dobrach martwej ręki i jakim obecnym nieruchomością one odpowiadają, gdyż lwh (...) utraciły moc prawną i zostały zamknięte.

W piśmie procesowym z dnia 14 maja 2012 roku (k. 124-128) strona pozwana podniosła nadto, że jej zdaniem roszczenia objęte pozwem zostały też w całości wyczerpane ugodą z dnia 27 stycznia 1998 roku. Podkreślono, że w dniu 27 stycznia 1998 roku przed Pierwszym Zespołem Orzekającym Komisji Majątkowej została zawarta bowiem uгода, mocą której Archidiecezji (...)obrzędki greckokatolickiego w P. oraz szeregu parafiom Katolickim obrzędki greckokatolickiego została przyznana współwłasność nieruchomości zamiennych określonych w § 2 i 4 ugody. Zgodnie z 1 6 ust 1 ugody - uгода wyczerpała wszystkie roszczenia kościelnych osób prawnych działających na terenie Archidiecezji (...)obrzędki greckokatolickiego związane z roszczeniami o zwrot należnych gospodarstw rolnych. Parcele wchodzące w skład lwh (...) stanowiły w momencie znacjonalizowania w większości pola, łąki pastwiska i ogród co mieści się w funkcjonalnym pojęciu gospodarstwa rolnego zgodnie z art. 553 k.c., stąd parcele wskazane w niniejszym pozwie stanowiły gospodarstwo rolne i były objęte w/w ugodą.

W pismach z dnia 05 stycznia 2012 roku (k. 94-105) i z dnia 20 stycznia 2015 roku (k. 453-456) strona powodowa podała, że wnosi o zobowiązanie do przeniesienia własności, ewentualnie przyznanie nieruchomości zamienne ewentualnie zapłatę odszkodowania. Precyzując żądanie, strona powodowa ostatecznie wniosła o:

1a) przywrócenie prawa własności działek: nr (...) o powierzchni 3,3749 ha (która odpowiada całości z pgr (...) z Lwh (...) gm. kat. (...)), nr (...) o powierzchni 0,3388 ha (która odpowiada całości z pgr (...) z lwh (...) gm. kat. (...)), nr (...) o powierzchni 3,81 ha (powstałej z podziału działki nr (...)), nr (...) o powierzchni 0,02 ha (powstałej z podziału działki nr (...)) - zgodnie z opinią geodezyjną z dnia 03 marca 2014 roku oraz mapą do celów prawnych sporządzoną przez geodetę uprawnionego J. S. w dniu 28 stycznia 2014 roku i wpisaną do zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Starostę (...) w dniu 27 lutego 2014 roku pod nr (...),

b) przyznanie odpowiedniej nieruchomości zamiennej za nieruchomość leśną oznaczoną obecnie jako działki nr (...) (stanowiącą własność osoby prywatnej), która powstała z części pgr nr (...) ok. 3,40 (objętej lwh (...))

2. zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) odszkodowania za parcelę budowlana nr (...) (objęta lwh (...)), która w przeszłości była zabudowana budynkiem plebani greckokatolickiej i budynkiem gospodarczym a weszła w skład działek ewidencyjnych nr (...).

W pozostałym zakresie strona powodowa cofnęła pozew .

Wyrokiem z dnia 9 stycznia 2018 r. sygn. akt I C 356/13 Sąd Okręgowy, w N. nakazał Skarbowi Państwa – Dyrektorowi (...) Dyrekcji Lasów Państwowych w K. złożenie oświadczenia woli, że zwraca powodowej Parafii Greckokatolickiej pod wezwaniem (...)w Ł. własność nieruchomości leśnej stanowiącej geodezyjnie wyodrębnione działki ewidencyjne:

1. nr (...) o powierzchni 3,3749 ha objęta księgą wieczystą KW nr (...) (która odpowiada pgr (...) z lwh (...) gm. kat. (...)),

2. nr (...) o powierzchni 0,3388 ha objęta księgą wieczystą KW nr (...) (która odpowiada pgr (...) z lwh (...) gm. kat. (...)),

3. nr (...) o powierzchni 4,81 ha (powstała z podziału działki nr (...) o powierzchni 19,8717 ha objętej księgą wieczystą KW nr (...) która odpowiada pgr (...) z lwh (...) gm. kat. (...)),

4. nr (...) o powierzchni 0,02 ha (powstała z podziału działki nr (...) o powierzchni 0,07 ha objętej księgą wieczystą KW nr (...) która odpowiada części pgr (...) z lwh (...) gm. kat. (...)) zgodnie z opinią geodezyjną z dnia 03 marca 2014 roku oraz mapą do celów prawnych sporządzoną przez geodetę uprawnionego J. S. w dniu 28 stycznia 2014 roku i wpisaną do zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Starostę (...) w dniu 27 lutego 2014 roku pod nr (...) (pkt I), umorzył w pozostałej części postępowanie o przywrócenie prawa własności na rzecz powodowej Parafii Greckokatolickiej pod wezwaniem (...)w Ł. (pkt II), zasądził od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz powodowej Parafii Greckokatolickiej pod wezwaniem (...) w Ł.: 1.kwotę 56 282 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następującego pod dniem wydania wyroku do dnia zapłaty – tytułem odszkodowania za nieruchomość leśną oznaczoną obecnie jako działka nr (...), która powstała z części parceli gruntowej nr (...) (objętej lwh (...) gm. Kat. (...)) o powierzchni 3,40 ha, kwotę 248 579 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następującego pod dniem wydania wyroku do dnia zapłaty – tytułem odszkodowania za nieruchomość oznaczoną obecnie jako część działek nr (...) powstałych z części parceli budowlanej nr (...) (objętej lwh (...) gm. Kat. (...)), która była zabudowana budynkiem plebani greckokatolickiej oraz budynkiem gospodarczym (pkt III), oddalił powództwo o zapłatę w pozostałej części (pkt IV) , zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewoda (...) i pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektor (...) Dyrekcji Lasów Państwowych w K. na rzecz adwokata P. S. kwoty po 13.284 zł brutto w tym 2.484 zł (dwa tysiące czterysta osiemdziesiąt cztery złote) podatku Vat tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie powodowej z urzędu (pkt V), nieopłaconymi kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa (pkt VI).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiło ustalenie, że:

Na terenie wsi Ł. położonej w powiecie (...) w gminie (...) do 1947 roku funkcjonowała Parafia Greckokatolicka pod nazwą (...) z wybudowanym około 1810 roku budynkiem cerkwi pod wezwaniem (...). Znajdowało się tam bowiem skupisko ludności mniejszości (...) praktykujące w obrządku greckokatolickim. Probostwo Greckokatolickie (...) wchodziło w skład tzw. Administracji Apostolskiej (...) (dekanat (...)).W kościele greckokatolickim od XIX wieku upowszechnił się zwyczaj wydawania, tzw. szematyzmów greckokatolickich jako źródła wiedzy zawierającego – spis osób lub instytucji, osób związanych z cerkwią, spisy parafii w dekanatach, ilość wiernych z każdej miejscowości w parafii oraz stan majątku cerkiewnego. Zgodnie szematyzmem greckokatolickim z 1936 roku ukazującym się w języku ukraińskim w Ł. znajdowała się plebania drewniana oraz zabudowania gospodarcze. Probostwo Greckokatolickie w (...)dysponowało majątkiem nieruchomym, tj. polem, pastwiskami i łąkami o powierzchni 15 ha oraz lasem o powierzchni 7 ha. W Sądzie Powiatowym w G. prowadzone były dla gminy katastralnej Ł. lwh (...), lwh (...) i lwh (...) zawierające łącznie wykaz dwudziestu dwu parcel, co do których prawo własności było intabulowane na rzecz (...). Nieruchomości objęte lwh (...) księga gruntowa Ł. przed przejściem w 1961 na rzecz Skarbu Państwa były wpisane na rzecz Probostwa Greckokatolickiego (...). Przeszły one z dniem 01 lutego 1946 roku na własność państwa orzeczeniem

PRN w G. (...) z dnia 31 lipca 1961 ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym (...) Rady Narodowej w R. nr (...) poz. (...) z 31 sierpnia 1966 roku (k. 14-15 i 107) wydanego na mocy art. 1 ust. 2 dekretu z dnia 05 września 1947 roku o przejęciu na własność państwa mienia pozostawionego po osobach przesiedlonych do ZSRR w brzmieniu dekretu z dnia 28 września 1949 roku. (Dz. U. z dnia 1947 r. Nr 59 poz. 318) .

Reaktywowana Parafia Grekokatolicka p.w. (...) w Ł. obejmowała swoim zasięgiem terytorialnym m.in. wcześniej istniejące (do 1947) roku Probostwo Grecko-katolickie (...). Dotyczyło to terenu wsi Ł. w gminie (...). Parafia p.w. (...) w Ł. w 1989r była odrębnym podmiotem i miała co najmniej status parafii personalnej. W 1989 roku istniała także Parafia Grekokatolicka w N..

Sąd ustalił nadto, że na podstawie wniosku z daty 20 maja 1991r. Powodowa Parafia zainicjowała przez pełnomocnika Archidiecezję (...) (pełnomocnictwo proboszcza Parafii Grekokatolickiej p.w. (...) w Ł. k. 247) postępowanie regulacyjne przed Komisją Majątkową w W. w przedmiocie zwrotu nieruchomości objętych lwh (...) położone w Ł. stanowiących własność Probostwa Grekokatolickiego (...) wraz z budynkiem plebani i gospodarczym przejętych z dniem 01 lutego 1946 roku na własność państwa na mocy art. 1 ust. 2 dekretu z dnia 05 września 1947 roku o przejęciu na własność państwa mienia pozostawionego po osobach przesiedlonych do ZSRR w brzmieniu dekretu z dnia 28 września 1949 roku orzeczeniem PRN w G. (...) z dnia 31 lipca 1961 ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym (...) Rady Narodowej w R. nr (...) poz. (...) z 31 sierpnia 1966 roku (k. 14-15 i 107). Część nieruchomości objętych lwh (...) oraz lwh (...) i lwh (...) stanowiła przedmiot regulacji w ramach ugody z dnia 27 stycznia 1998 roku zawartej przed Komisją Majątkową do sygn. (...) k. 61-68 i k. 477-484). Ugoda ta wyczerpywała wszelkie roszczenia kościelnych osób prawnych działających na terenie Archidiecezji (...) obrządku grecko-katolickiego związanych z roszczeniami o zwrot należnych im gospodarstw rolnych.

W terminie 6 miesięcy od zawiadomienia o zakończeniu prac przez Komisję Majątkową bez rozstrzygnięcia wniosku Parafia Grekokatolicka p.w. (...) w Ł. wystąpiła z powództwem do sądu, którego przedmiotem było roszczenie o zwrot nieruchomości opisanej powyżej ewentualnie przyznanie nieruchomości zamiennej ewentualnie o odszkodowanie.

Na podstawie opinii biegłego geodety J. S. z dnia 03 marca 2014 roku (k.268-274) Sąd Okręgowy ustalił, że parcela gruntowa leśna nr (...) objęta lwh (...) gminy katastralnej Ł. utworzyła działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 3,3749 ha objętą księgą wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w G.. Prawo własności działki nr (...) wpisane jest na rzecz Skarbu Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Nadleśnictwo Ł.. Parcela gruntowa leśna nr (...) objęta lwh (...) gminy katastralnej Ł. utworzyła działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 0,3388 ha objętą księgą wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w G.. Prawo własności działki nr (...) wpisane jest na rzecz Skarbu Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Nadleśnictwo Ł.. W odniesieniu do tych działek możliwy jest zwrot w naturze.

Część parceli gruntowej leśnej nr (...) objęta lwh (...) gminy katastralnej Ł. utworzyła działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 0,02 ha powstałą z podziału działki nr (...) objętą księgą wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w G.. Pozostała część parceli gruntowej leśnej nr (...) objęta lwh (...) gminy katastralnej Ł. o powierzchni ok. 3,40 ha weszła w skład działki ewidencyjnej nr (...) wpisanej w operacie ewidencji gruntów obrębu Ł. na rzecz G. S. s. B. i M.. Parcela gruntowa leśna nr (...) objęta lwh (...) gminy katastralnej Ł. utworzyła działkę ewidencyjną nr (...) o powierzchni 4,81 ha powstałą z podziału działki nr (...) (o powierzchni 19,8717 ha) - zgodnie mapą do celów prawnych sporządzoną przez geodetę uprawnionego J. S. w dniu 28 stycznia 2014 roku i wpisaną do zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzonego przez Starostę (...) w dniu 27 lutego 2014 roku pod nr (...) Działka nr (...) objęta jest księgą wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w G. powstała z podziału działki nr (...) (o powierzchni 63,6937 ha). Prawo własności działki nr (...) wpisane jest na rzecz Skarbu Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Nadleśnictwo Ł..

Część parceli gruntowej leśnej nr (...) objęta lwh (...) gminy katastralnej Ł. o powierzchni ok. 3,40 ha weszła także w skład działki ewidencyjnej nr (...) wpisanej w operacie ewidencji gruntów obrębu Ł. na rzecz G. S. s. B. i M.. Parcela budowlana nr (...) objęta lwh (...) gminy katastralnej Ł. weszła w skład działek ewidencyjnych: nr (...) (wpisanej w

operacie ewidencji gruntów obręb L. na rzecz Gminy (...), nr (...) (wpisanej w operacie ewidencji gruntów obręb L. na rzecz Województwa (...)), nr (...) (wpisanej w operacie ewidencji gruntów obręb L. na rzecz Skarbu Państwa – drogi).

ustalono, że nie jest możliwy zwrot tych nieruchomości w naturze. Na podstawie opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego A. W. z dnia 14 listopada 2017 roku (k. 750-769) ustalono wartość odszkodowania za nieruchomość objętą lwh (...) gminy katastralnej L. stanowiącą dawną pgr. (...) na kwotę 56 282 złote, a wartość odszkodowania za nieruchomość objętą lwh (...) gminy katastralnej L. stanowiącą dawną parcelę budowlaną (...) na kwotę 248 579 złotych.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy odwołał się do art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2011 nr 18, poz. 89), art. 61 ust. 1, art. 63 ust. 1-3, art. 64 ust. ustawy z 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1989 nr 29, poz. 154) i uznał, że roszczenie o zwrot w naturze jest częściowo zasadne, częściowo zasadne jest także roszczenie o odszkodowanie w odniesieniu do działek, które nie mogą być zwrócone w naturze. Sąd ocenił, że powodowa Parafia była uczestnikiem postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową, a pozew w niniejszej sprawie został złożony w terminie przewidzianym art. 4 ust. 1 powołanej wyżej ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. Sporne grunty były przedmiotem postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową, skoro – zgodnie z tym przepisem – przedmiotem postępowania regulacyjnego są upaństwowione nieruchomości lub ich części m.in. niepozostające we władaniu kościelnych osób prawnych, a sporna nieruchomość została przejęta na rzecz Państwa na mocy art. 1 ust. 2 dekretu z dnia 5 września 1947 r. o przejęciu na własność państwa mienia pozostawionego po osobach przesiedlonych do ZSRR, w brzmieniu dekretu z dnia 28 września 1949 r, to z art. 63 ust 1-3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. wynikają roszczenia, jakie w postępowaniu regulacyjnym przysługują kościelnym osobom prawnym, w tym w pierwszej kolejności osobom takim przysługuje roszczenie o przywrócenie własności. W odniesieniu do Parcel nr (...) i nr (...) objętych poprzednio lwh (...) gminy katastralnej L., nie jest możliwy zwrot w naturze co aktualizowało roszczenie o odszkodowanie. Sąd Okręgowy wskazał nadto, że nie było możliwe przyznanie nieruchomości zamiennej.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd powołał art. 98 § 1 k.p.c. uznając stronę powodową za wygrywającą, uzasadnia obciążenie strony pozwanej kosztami procesu. Z tego tytułu Sąd zasądził od strony pozwanej Skarbu Państwa – Starosty (...) i strony pozwanej Skarbu Państwa – Dyrektora (...) Dyrekcji Lasów Państwowych w K. na rzecz radcy prawnego P. S. kwoty po 13 284 zł brutto, w tym po 2484 zł podatku Vat tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie powodowej z urzędu

Kosztami sądowymi nieopłaconymi Sąd obciążył Skarb Państwa na zasadzie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U. 2016 rok poz. 623).

Apelację od tego wyroku wniósł Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora (...) Dyrekcji Lasów Państwowych w K. i Wojewodę (...), zaskarżając orzeczenie w zakresie pkt I, III i V, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego tj.:

- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, pozbawionej przymiotu wszechstronności oceny materiału dowodowego, a także pominięcie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co w rezultacie doprowadziło Sąd I instancji do konkluzji, iż niniejsze postępowanie dotyczy nieruchomości, które nie zostały objęte ugodą z dnia 27 stycznia 1998 r. zawartą przez Pierwszym Zespołem Orzekającym Komisji Majątkowej, sygn. akt (...)

- art. 233§1 k.p.c. poprzez dokonanie wadliwej oceny dowodów z wniosku z dnia 20 maja 1991r., pełnomocnictwa z dnia 18 maja 1991r i w konsekwencji wadliwe przyjęcie, że Biskup (...) działał w imieniu i na rzecz powodowej Parafii i w ten sposób skutecznie złożył roszczenie regulacyjne;

- art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 67§2 k.p.c. w zw. z art. 33 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powodowi należy się zwrot kosztów procesu od Skarbu Państwa reprezentowanego przez każde stowarzyszenie fiskalne, w sytuacji gdy tylko Skarb Państwa posiada zdolność procesową a nie jego reprezentanci;

2. naruszenie prawa materialnego a to:

- art.4 ust.1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2011 r., Nr 18, poz. 89), poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że powodowej Parafii przysługuje legitymacja procesowa czynna do wszczęcia niniejszego postępowania w sytuacji, gdy postępowanie przed Komisją Majątkową o sygn. (...) zostało zakończone poprzez pozostawienie wniosku bez nadania dalszego biegu, na skutek nieuzupełnienia przez wnioskodawcę braków formalnych;

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 61 ust.1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej przez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że powodowa parafia w postępowaniu regulacyjnym, a w konsekwencji również w niniejszym postępowaniu mogła domagać się zwrotu lasu (gruntów leśnych);

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 60 k.c. w zw. z § 6 ust.1 umowy z dnia 27 stycznia 1998 r. zawartej przed Pierwszym Zespołem Orzekającym Komisji Majątkowej, sygn. akt (...) poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że umowa nie obejmowała zwrotu nieruchomości stanowiącej grunty leśne;

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 55³ k.c. w zw. z art. 46¹ k.c. polegające na pogwałceniu prawa sensu stricto (error contra ius in thesi slarum) przejawiające się w niezastosowaniu prawa powszechnie obowiązującego, albowiem w sprawie niniejszej istniały podstawy do uznania, iż nieruchomość wskazana w pkt I sentencji zaskarżonego wyroku stanowi nieruchomość rolną wchodzącą lub mogącą wchodzić w skład gospodarstwa rolnego.

- naruszenie prawa materialnego, a to art. 63 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 61 ust. 1 pkt 1 i art. 60 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2019. l 347 t.j oraz w zw. z art. 64 k.c. i art. 1047 § k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na nakazaniu pozwanemu złożenia oświadczenia woli o treści jak w pkt I zaskarżonego wyroku w sytuacji, gdy wymienione przepisy nie nakładają na Skarb Państwa obowiązku złożenia oświadczenia,

- naruszenie prawa materialnego tj. art. 63 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 61 ust. 1 pkt 1 i art. 60 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 w zw. z art. 2 i art. 1 pkt 3 ustawy z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U.2018.1235 t.j..) przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na nakazaniu pozwanemu Skarbowi Państwa złożenia oświadczenia woli o zwrocie powodowej Parafii nieruchomości stanowiących lasy państwowe, zaliczane do strategicznych zasobów naturalnych kraju, które nie podlegają przekształceniom własnościowym;

- naruszenie prawa materialnego a to art. 62 ust. 3 ustawy z 17 maja 1989 r. w zw. z art. 2 ustawy z 11 października 1991 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.1991.107.459) w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2011.18.89) przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że roszczenia regulacyjne dochodzone w niniejszym postępowaniu przez powodową Parafię nie wygasły pomimo ich niezgłoszenia w postępowaniu regulacyjnym a w tym w postępowaniu sądowym,

- art. 481 §] k.c. w zw. z art. 63 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2013.l 169 j.t ze zm.) poprzez zasądzenie odsetek od dnia wyrokowania a nie od uprawomocnienia się wyroku.

Strona pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu strona pozwana wskazała, że przyjęcie, że nieruchomości stanowi las oznacza, że nieruchomości przeszła na własność na podstawie art. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1944 o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. nr 15 poz. 82) co oznacza, że przedmiotowe nieruchomości leśne nie mogły być objęte postępowaniem regulacyjnym albowiem art. 61 ust. 1 ustawy stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej nie obejmuje nieruchomości przejętych w trybie dekretu z dnia 5 września 1947 r. o przejęciu na własność państwa mienia pozostawionego po osobach przesiedlonych do ZSRR

Dalej wskazała, że nie ma podstaw do kontynuacji postępowania regulacyjnego albowiem zakończyło się ono z przyczyn formalnych pozostawieniem wniosku Biskupa Ordynariusza Diecezji (...) bez rozpoznania i powodowa Parafia, która nie zgłosiła odpowiedniego wniosku nie była stroną postępowania przed Komisją majątkową. Ponadto pozwana powołała się na skutki ugody z dnia 27 stycznia 1998r. przed Pierwszym Zespołem Orzekającym Komisji Majątkowej w sprawie (...), które wyczerpywały roszczenia kościelnych osób prawnych działających na terenie Archidiecezji (...)związane z roszczeniami o zwrot należnych im gospodarstw rolnych za wyjątkiem parafii w K. i K.. Parafia z Ł. nie była wyłączona z ugody. Podniosła ponadto, że w chwili przejścia nieruchomości objęta lwh (...) nie stanowiła lasu lecz grunty rolne i halizny i stanowiły część nieruchomości ziemskiej . Zdaniem skarżącej ustawa o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego (w zakresie regulacji praw majątkowych wspólna dla obrządku wschodniego) odwołuje się do przejścia przez państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu kościelnego. Komisja więc nie mogła zajmować się zwrotem lasu, stąd ugoda wyczerpywała wszelkie roszczenia.

Skarb Państwa nadto wskazał, że zgodnie z ustawą z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. Nr 97, poz. 1051 ze zm.), wyłączono możliwość przywrócenia prawa własności nieruchomości leśnych, co oznacza wadliwość rozstrzygnięcia w odniesieniu do nieruchomości określonej w pkt I wyroku. Wyraził pogląd, że przepisy zawarte w ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej nie stanowią przepisów szczególnych w rozumieniu powołanego wyżej art. 2 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r.

W toku postępowania apelacyjnego Skarb Państwa wniósł o dopuszczenie dowodów dowodu z pisma Biskupa (...) obrządku bizantyjsko – ukraińskiego z dnia 22 października 1992 r. , zawierającego oświadczenie o cofnięciu w pkt 2 wniosku o wszczęcie postępowania regulacyjnego z dnia 20 maja 1991 r., a ponadto z dokumentów znajdujących się w aktach Komisji Majątkowej (...) w tym wniosku z dnia 20 maja 1991r., ugody z dnia 27 stycznia 1998r. a także z pism 19 stycznia 1994r., 12 maja 2008 i 22 września 2009r. celem wykazania zakres postępowania przed Komisja majątkową i braku czynnej legitymacji procesowej powódki. Wniósł także o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka radcy prawnego D. P. - na okoliczność terminu i okoliczności zapoznania się z oryginałem pisma 22 października 1992 r.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego podtrzymując stanowisko o istnieniu legitymacji czynne i zasadności roszczeń uznając niezasadność zarzutów materialnoprawnych i procesowych podniesionych pozwanego. Strona powodowa nadto zarzuciła, że wniosek dowodowy jest spóźniony a ponadto zaprzeczyła, by takie pismo, zawierające oświadczenie o cofnięciu wniosku, kiedykolwiek zostało złożone do Komisji Majątkowej. Parafia powołała się też na pismo z dnia 4 grudnia 2018r. Kanclerza Kurii Metropolitarnej, z którego wynika, że pismo z dnia 22 października 1992r. nie zostało złożone w imieniu Parafii lecz w imieniu własnym a wniosek zbiorczy Parafii był nadal procedowany.

Wobec aktualnego stanowiska Sądu Najwyższego wykładającego przepisy ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju strona powodowa wniosła o zasądzenie odszkodowania zgodnie

z opinia biegłego, przy czym jej zdaniem oszacowanie to powinno nastąpić według stawek określonych w aktualnej tabeli cen.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

W pierwszej kolejności Sąd drugiej instancji zwraca uwagę, że roszczenie zgłaszane w postępowaniu regulacyjnym ma charakter reprivatyzacyjny. Postępowanie przed Komisją Majątkową dotyczyło roszczeń wyznaniowych osób prawnych do własności nieruchomości przejętych przez państwo po II wojnie światowej. Miało ono chronić interes kościelnej osoby prawnej polegający na wyrównaniu jej uszczerbku majątkowego, wyrządzonego działaniami organów państwa w latach 1944-89, chociażby były one zgodne z prawem obowiązującym w chwili przejścia własności. Ustawa nie uzależniała powstania roszczenia od bezprawności przejęcia kościelnej własności, łączyła go natomiast z samym faktem upaństwowienia na podstawie jednej z przesłanek określonych w art. 61 ust. 1 pkt 1-7 u.s.p.k.k. Ustawa nie wprowadzała żadnych ograniczeń co do charakteru tych nieruchomości ani co do okoliczności, w jakich doszło do ich upaństwowienia, zastrzegając jedynie, że (regulacja nie może naruszać przepisów ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejściu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. poz. 17 z późn. zm.), ani praw nabytych przez niepaństwowe osoby trzecie, w szczególności przez inne kościoły i związki wyznaniowe oraz rolników indywidualnych (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2019 r. III CZP 11/19)). Niewątpliwie też nieruchomości objęte postępowaniem mieszczą się w zakresie określonym w art. 61 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 60 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Niezależnie od tego przejście w tym przypadku polegało na pozbawieniu Parafii prawa własności w drodze decyzji, co mieści się w pojęciu upaństwowionych nieruchomości wywłaszczonych określonym w art. 61 ust. 1 pkt 6 ustawy.

Apelujący nie wskazuje jakie dowody miałyby obalić podstawy przejścia wynikające z decyzji Prezydium (...) Rady Narodowej w G. z dnia 31 lipca 1961 r. nr (...) a ogłoszonej w Dz.U. (...) Rady Narodowej w R. z dnia stycznia 1966(k14-15). Dowody zebrane w sprawie wskazują, że działki objęte pkt I zaskarżonego wyroku oraz działki za który przyznano ekwiwalent pieniężny (pkt III zaskarżonego wyroku), wchodziły w skład nieruchomości obj. księgą wieczystą dawną tj. lwh (...), której dotyczyła w/w decyzja Prezydium PRN w G.. Rozważania więc pozwanej wskazujące, że przedmiotowe działki stanowiące lasy państwowe nie zostały objęte przepisami o postępowaniu regulacyjnym, jako przejęte na innej podstawie prawnej, nie są zasadne. Przejście nastąpiło niewątpliwie w wykonaniu postanowień dekretu z dnia 5 września 1947r. o przejściu na własność Państwa mienia pozostałego po osobach przesiedlonych do ZSRR (Dz.U. z 1947 r., Nr 59, poz.318). Zgodnie z art. 3 ust.1 dekretu, przejście mienia na własność Państwa i datę tego przejścia ustalały w drodze orzeczenia okręgowe urzędy likwidacyjne, a w stosunku do nieruchomości ziemskich – powiatowe władze administracji ogólnej. Tryb orzekania o przejściu na własność Państwa mienia pozostałego po osobach przesiedlonych do ZSRR został określony, na podstawie art. 3 ust.2 dekretu, w Rozporządzeniu Ministrów Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 15 lipca 1948 r. (Dz.U. z 1948 r., Nr 37, poz. 271). Przejęcie nieruchomości objętej podstawą powództwa nastąpiło w opisanym wyżej trybie. Nie wykazano by jakaś część gruntów objętych powołanym wykazem hipotecznym (księgą dawną) została wyłączona spod mocy obowiązywania decyzji. Sama treść powołanej decyzji oraz treść wykazu hipotecznego lwh (...) gm kat. (...) (k.109) potwierdzają, że nieruchomość objęta tym wykazem przed przejściem stanowiła własność Parafii Greckokatolicka pod nazwą (...).

Nieruchomości przejęte w tym trybie mogą być przedmiotem postępowania regulacyjnego. W tym zakresie nie miała zresztą wątpliwości Komisja Majątkowa. Apelacja nie zawiera odpowiednich zarzutów pozwalających na zakwestionowanie ustaleń dotyczących reaktywacji Parafii Grekokatolickiej w Ł. i jej ciągłości pod nazwą Parafia Grekokatolicka pod wezwaniem (...) W aktach zaś znajduje się zaświadczenie z dnia 29 grudnia 2011r. potwierdzające to następstwo przez odpowiednią władzę kościelną (k.100). Spełnione więc zostały przesłanki określone art. 61 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, skoro ten przepis dotyczy przywrócenia własności upaństwowionych nieruchomości lub ich części, które były własnością diecezji, parafii, klasztorów lub innych instytucji grecko – katolickich (unickich). Nie wykazano więc by grunty objęte postępowaniem pozostawały we władaniu innych kościołów i związków wyznaniowych.

Nie można też podzielić zarzutu, że strona powodowa nie była stroną postępowania przed Komisją Majątkową o sygn. (...). Wniosek regulacyjny złożono przed dniem 1 grudnia 1992 r. tj przed datą wynikającą z treści art. 62 ust. 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 55, poz. 321 i Nr 86, poz. 504 oraz z 1991 r. Nr 95, poz. 425 w zw. z art. 2 ustawy z dnia 11 października 1991 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej Dz.U.1991.107.459). Do postępowania prowadzonego przed Komisją Majątkową nie można stosować ścisłych reguł dotyczących instytucji uregulowanych w kodeksie postępowania cywilnego. Wniosek o przyznanie w postępowaniu regulacyjnych nieruchomości zamiennych został złożony także na rzecz Parafii Grekokatolickiej Dekanatu (...) w Ł. (k.2 akt (...)). Biskup składając wniosek działał na podstawie na podstawie pełnomocnictwa Proboszcza Księdza P. H. z dnia 18 maja 1991r. upoważniającego do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania regulacyjnego w przedmiocie zwrotu nieruchomości w Ł.. Ugoda administracyjna jako czynność podjęta przed Komisją Majątkową w dnia 27 stycznia 1998 r. została dokonana także przy uwzględnieniu udziału w tym postępowaniu ks. P. H.. Z zeznań świadków tj B. S. wynika, że początkowo reaktywowana Parafia w Ł. nie posiadała proboszcza i przyjeżdżał ksiądz z G.. Potwierdza to wykaz personalny parafii greko-katolickich z dnia 22.11 1989r., z którego wynika, że ksiądz P. H. był nie tylko Proboszczem Parafii p. wezwaniem(...) w G. i Parafii p.w. (...)w N., którym przyznano nieruchomości w ramach ugody lecz także Parafii w Ł.. Komisja Majątkowa uznawała ponadto, że wniosek zbiorczy złożony przez biskupa (...) Obrządku Wschodniego został także złożony imieniem Parafii Katolickiej Obrządku Grekokatolickiego p.w. (...)w Ł., skoro żądano od Parafii potwierdzenia, że Biskup Ordynariusz składając wniosek z dnia 20 maja 1991r. działał także imieniem tej Parafii. Pomimo wezwania o usunięcie braków nie zastosowano skutków z § 14 zarządzenia Ministra – Szefa Urzędu Rady Ministrów z dnia 8 lutego 1990 r. w sprawie trybu postępowania regulacyjnego w przedmiocie przywracania osobom prawnym Kościoła Katolickiego własności nieruchomości lub ich części (M.P. Nr 5, poz.39) i nie doszło do zawieszenia postępowania regulacyjnego. Cofnięcie wniosku zawarte w pasmie z dnia 22 października 1992r. dotyczyło jedynie przyznania nieruchomości zamiennej i nie stanowiło w tej części rezygnacji z dochodzenia roszczeń lecz stanowiło wyraz woli podtrzymywania żądania samodzielnie przez poszczególne Parafie. Jak zaś wyżej wskazano nadal procedowano w przedmiocie żądania regulacyjnego dotyczącego Parafii w Ł. przy udziale Księdza P. H.. Ponadto Komisja traktowała, że wniosek zbiorczy złożony przez biskupa J. M. obejmował także roszczenie Parafii Grekokatolickiej p.w. (...) w Ł. (k.167). Wniosek więc wywołał skutki prawne wszczęcia postępowania, które w odniesieniu do nieruchomości objętych niniejszym procesem nie zostało zakończone. Na marginesie należy też zauważyć, że wniosek dowodowy pozwanej był spóźniony. Nie ma bowiem znaczenia kiedy podmiot zastępujący Skarb Państwa dowiedział się o istnieniu dokumentu lecz czy istniała możliwość powołania tego dokumentu wcześniej. Skoro zaś podmioty zobowiązane do wykonywania własności Skarbu państwa dysponowały nim na etapie postępowania przed Sądem Okręgowym to powinny powołać go wcześniej. Jak jednak wyżej wskazano dokument ten nie zmienia oceny zakresu postępowania regulacyjnego. W odpowiednim zaś czasie wszczęto postępowanie przed sądem powszechnym (w terminie 6 miesięcy od zawiadomienia). Uwzględniono więc treść art. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2011.18.89). Przesłanką skutecznego wytoczenia powództwa przed sądem jest, aby postępowanie regulacyjne przed Komisją Majątkową toczyło się i nie zostało merytorycznie zakończone w odniesieniu do tych samych nieruchomości, których Kościół został pozbawiony prawa oraz zachowanie terminu do wniesienia pozwu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CSK 90/15, lex nr 2007805). Błędy Komisji Majątkowej w procedowaniu nie mogą obciążać strony, tym bardziej wobec restrykcyjnego charakteru terminu wynikającego ostatecznie z powołanej ustawy z dnia 11 października 1991 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej Dz.U.1991.107.459. W tym zaś wypadku doszło do wszczęcia postępowania w odniesieniu do nieruchomości stanowiącej do 1947 własność Parafii Greko-Katolickiej (...) i postępowanie to nie zostało ani zawieszone ani zakończone w całości, skoro ugoda nie dotyczyła przyznania nieruchomości zamiennej za nieruchomość Parafii w Ł. i nie zakończono tego postępowania w inny sposób.

Nie jest także zasadny zarzut powołujący się na przepisy art. 55⁽³⁾ k.c. w zw. z art. 46⁽¹⁾ k.c. Jakkolwiek lasy mogą stanowić składnik gospodarstw rolnych to jednak wola objęcia ugoda przedmiotu niniejszego postępowania nie wynika z treści dokumentu ugody powoływanej w apelacji. Dotyczy to zarówno terenów leśnych jak i obecnej

parceli budowlanej. Inne dokumenty również wskazują, że wolą stron zakresem tej ugody nie były objęte tereny leśne istniejące w chwili przejęcia. W postanowieniu z dnia 9 marca 2007r. (k178) Komisja Majątkowa wyraźnie wskazała, że w odniesieniu do nieruchomości, które w dniu upaństwowienia miały charakter leśny nie mogło dojść do restytucji naturalnej i przyjmowano konieczność szacowania dla potrzeb odszkodowania. Strona kościelna również nie traktowała nieruchomości leśnych jako objętych treścią ugody (k.52 akt (...)). Na gruncie wykładni subiektywno-obiektywnej decydujące znaczenie ma rzeczywista wola stron. Zarzut więc naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 60 k.c. i w zw. z § 6 ugody nie mógł zostać uwzględniony. Uczestnikiem postępowania nie były zresztą wówczas Lasy Państwowe reprezentujące Skarb Państwa, a przecież jako podmiot określony w §5 zarządzenia z dnia 8 lutego 1990 r. ta jednostka powinna reprezentować Skarb Państwa przy zawarciu ugody, nawet jeżeli ugoda miała dotyczyć także nieruchomości ziemskich. W konsekwencji nie można podzielić także zarzutu naruszenia art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. Zrzeczenie się roszczeń w ugodzie nie mogło dotyczyć przedmiotu niniejszego postępowania. Skarżący nie wskazuje jakie dowody miałyby wskazywać, że nieruchomości objęte sporem, w chwili przejęcia miały inny charakter niż ustalony w sprawie. Opinia z dnia 28 marca 2014r. wskazuje, że działki objęte lwh (...) miały charakter użytków leśnych (k. 29 i k.353). Także wpisy w wykazie hipotecznym wskazują, że parcele w przeważającej części miały charakter leśny. Właśnie na te wpisy oraz na analizę map katastralnych powołuje się opinia biegłego J. S., która stanowiła podstawę orzekania. Wynika z niej leśny charakter przedmiotowych gruntów (k.268-274 i k424). Rzeczą pozwanej było wykazanie, że parcele objęte powołanym wykazem stanowiły element jakiegoś gospodarstwa rolnego. Sąd Apelacyjny nie kwestionuje, że w skład gospodarstw rolnych o jakich mowa w art. 61 ust. 1 pkt 2 w ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej mogły wchodzić także grunty leśne stanowiące część składową przejętych uprzednio nieruchomości ziemskich. W tym jednak wypadku przejęcie dotyczyło całej nieruchomości obj. lwh (...) i nastąpiło na podstawie dekretu z dnia 5 września 1947 r. o przejściu na własność Państwa mienia pozostającego po osobach przesiedlonych do Z.S.R.R. Dekret ten dotyczył całego mienia, w tym całej nieruchomości ziemskiej i nie specyfikował szczególnego mienia tzw. „martwej ręki” (duchownych, biskupich, kościelnych, plebańskich, kapitulnych, klasztornych). Nie mogło więc nastąpić w tym trybie wydzielenie gospodarstwa rolnego dla proboszczów. Okoliczność więc, że postępowanie regulacyjne nie może być prowadzone w odniesieniu do upaństwowionych nieruchomości, z których wydzielono gospodarstwa rolne proboszczów należne w myśl ustawy z dnia 20 marca 1950 r., nie ma znaczenia, albowiem przejęcie nastąpiło w innym trybie i nie łączyło się ani z wydzieleniem gospodarstwa ani z odszkodowaniem. Niezależnie od tego nie wykazano by istniało tamże jakiegokolwiek gospodarstwo rolne należące do Parafii w Ł.. Halizna to pojęcie dotyczące także terenów leśnych. Sąd Okręgowy na podstawie dowodów powołanych w uzasadnieniu ustalił jednoznacznie, że parcele: nr (...) nr (...), nr (...), (...) objęte lwh (...) gmina katastralnej Ł. miały charakter leśny (poza p.bud. (...)). Pośrednio potwierdzają to ustalenie wpisy w księgach wieczystych prowadzonych dla nieruchomości po przejęciu. Skoro bowiem wpis własności działek nr (...) jest dokonany na rzecz Skarbu Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Nadleśnictwo Ł. a nie wykazano zmiany przeznaczenia grunt to należy domniemywać, że także wcześniej był to las. Tylko parcela nr (...) miała charakter budowlany co jest naturalne wobec faktu, że przejęto budynek parafii z budynkiem gospodarczym, a więc tylko w tej części inny był charakter nieruchomości. Nie był to jednak również element jakiegoś gospodarstwa rolnego. Podkreślić zaś trzeba, że brak jest dowodów wskazujących by doszło do przejęcia z powołaniem się na ustawę z 1950 r. o przejściu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego. Za niezasadny więc uznać należało zarzut naruszenia przepisów art. 55⁽³⁾ k.c. w zw. z art. 46⁽¹⁾ k.c. Ewentualne zaniedbania popełnione przez przedstawicieli władzy państwowej przy przejmowaniu nieruchomości kościelnych osób prawnych nie mogą obecnie być wykorzystywane dla unicestwienia roszczeń regulacyjnych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2020 r. II CSK 676/18 LEX nr 2987237). W tym przypadku zaś nie wykazano przesłanek wyłączających na podstawie art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy tj by Parafii w Ł. wydzielano jakiegokolwiek gospodarstwa (co mogłoby wskazywać na inne podstawy przejęcia) lub by na jakiegokolwiek podstawie prawnej wypłacono odszkodowanie na rzecz Parafii. Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego nie naruszało też żadnych norm obszarowych. Mimo więc zawarcia ugody w postępowaniu regulacyjnym roszczenie nie wygasło. Ustalenia Sądu pierwszej instancji dotyczące legitymacji strony powodowej, przedmiotu postępowania regulacyjnego i wykładni ugody Sąd drugiej instancji uznaje za własne.

Sąd Okręgowy prawidłowo więc uznał, że może rozstrzygać o roszczeniu. Przewidziane w art. 61 ust. 1 pkt 2 u.s.p.k.k. roszczenie regulacyjne w przedmiocie przywrócenia jej upaństwowionych nieruchomości może obejmować sposoby tego przywrócenia wskazane w art. 63 ust. 1 u.s.p.k.k. Stanowi ono roszczenie cywilnoprawne o ukształtowanie prawa. Specyfika postępowania regulacyjnego polega na możliwości zastosowania jednego z ustawowych sposobów albo nawet wszystkich. Organ nie był związany określeniem przez stronę powodową jednego z wymienionych sposobów, musiał jednak zachować przewidzianą w art. 63 ust. 1 kolejność. Było to jednak jedno roszczenie ukształtowane w tym względzie wnioskiem złożonym do Komisji Majątkowej. Potwierdza to art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2011 r. Nr 18, poz. 89), w którym użyto roszczenie w liczbie pojedynczej a nie w liczbie mnogiej. Przepis art. 4 ust. 2 w zw. z art. 4 ust. 1 tej ustawy przewidujący uprawnienie kościelnych osób prawnych, których wnioski nie zostały rozpatrzone przez Komisję Majątkową, do wystąpienia do sądu z roszczeniem o przeprowadzenie postępowania regulacyjnego w całości lub części, pozwalał na zapewnienie osobie, której wniosek nie został przed Komisją rozpatrzony możliwość zgłoszenia roszczenia przy rozpoznawaniu którego sąd powinien zastosować przepisy art. 63 ust. 1-3 ustawy. Strona powodowa nie mogła natomiast domagać się w postępowaniu sądowym przywrócenia innych nieruchomości niż objęte wnioskiem, zgłoszonym do Komisji Majątkowej. Ograniczenie dotyczy więc ewentualnego rozszerzenia żądań w zakresie przedmiotowym dopiero przed sądem. Sąd Apelacyjny podziela w tym względzie stanowisko wyrażone w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2012 r., V CSK 207/2011, OSNC-ZD 2012, Nr 3, poz. 69, z dnia 28 października 2015 r., II CSK 648/14, niepubl. oraz z dnia 7 lutego 2019 r. II CSK 120/17 LEX nr 2617932). W tym jednak przypadku żądanie zgłoszone w postępowaniu regulacyjnym dotyczyło nieruchomości Parafii Grecko-Katolickiej w Ł.. W postępowaniu sądowym nie doszło do zmiany żądania lecz tylko do sprecyzowania oznaczenia działek (k 1-5) i wyspecyfikowania kolejnych sposobów restytucji (k. 6). Późniejsze pisma stanowiły już tylko odpowiednio sprecyzowanie żądania i jego ograniczenie, a nie rozszerzenie.

Kwestia prawidłowości reprezentacji w procesie została przesądzona postanowieniem tut. Sądu z dnia 12 marca 2013r. (k.230).

W apelacji pozwanego, podniesiono natomiast zasadnie konsekwencje wynikające z ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. z 2001 r., Nr 97, poz. 1051 ze zm., dalej u.s.z.n.). Jak wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2019 r. III CZP 11/19 LEX nr 2703295- wydanej w analogicznej sprawie rozpoznawanej przez tut. Sąd- przepis art. 2 w zw. z art. 1 pkt 3 u.s.z.n. uchyla działanie art. 63 ust. 1 pkt 1 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego. Wątpliwości w tym względzie miał także tut. Sąd (k.902), stąd wykładnia dokonana przez Sąd Najwyższy wynikająca z powołanej uchwały ma znaczenie także dla rozstrzygnięcia w tej sprawie. Powyższe oznacza, że Sąd Okręgowy orzekł w pkt I zaskarżonego wyroku o nakazaniu złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności z naruszeniem u.s.z.n.

Ustawa o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju nie wyłącza jednak możliwości skorzystania z pozostałych form zadośćuczynienia roszczeniom regulacyjnym uprawnionych kościelnych osób prawnych. Jest to logiczne skoro w tym przypadku dekretu PKWN z 12 grudnia 1944r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa nie stanowił podstawy przejęcia nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa a ponadto skutki tego dekretu nie uchylają możliwości uzyskania odszkodowania co wynika z art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. u.s.z.n w zw. z art. 63ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Z uwagi na brak możliwości zwrotu nieruchomości określonych w pkt I oszacowanie powinno więc dotyczyć także tych gruntów. Rozstrzygnięcie zawarte w pkt III było w zasadzie prawidłowe. Sąd Okręgowy uwzględnił prawidłowo przy określaniu wartości nieruchomości na potrzeby regulacji stan i przeznaczenie z chwili utraty prawa własności przez kościelną osobę prawną, a ceny z dnia ustalenia odszkodowania, co odpowiada zarówno ogólnej regule z art. 363§2 k.c. jak i wydanemu w oparciu o art. 159 u.g.n. rozporządzeniu z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego Dz.U.2004.207.2109. Obowiązek zapłaty odszkodowania zostaje jednak ukształtowany dopiero w prawomocnym wyroku, ustalającym ostatecznie wysokość

tego świadczenia pieniężnego i przesądzającym o braku możliwości dokonania regulacji w sposób wskazany w art. 63 ust. 1 pkt 1 i 2 przytoczonej ustawy. Wierzyciel zatem nie może żądać odsetek ustawowych za opóźnienie od świadczenia pieniężnego przed ukształtowaniem jego treści przez sąd w wyroku, gdyż do tego czasu dłużnik nie popada w opóźnienie. Świadczenie to w określonej ostatecznie kwocie przysługuje powodowi dopiero od dnia prawomocności wyroku i z tym dniem staje się wymagalne, stąd w razie opóźnienia w spełnieniu świadczenia wierzyciel może domagać się od dłużnika odsetek ustawowych od tego świadczenia od dnia następnego po dniu wydania Sądu drugiej instancji wyroku oddalającego apelację pozwanego (por. odpowiednio wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2004 r., IV CK 358/02, M.Prawn. 2006/10/542 i z dnia 14 marca 2018 r. II CSK 295/17 LEX nr 2508550). Nieprawidłowe było więc zasądzenie odsetek od dnia następującego po dniu nieprawomocnego wyroku. Kształtujący charakter rozstrzygnięcia wymagał jednak w takim wypadku przeszacowania odszkodowania na chwilę orzekania przez Sąd drugiej instancji jako sądu meriti. Rozstrzygnięcie w tym zakresie nie stanowi rozstrzygnięcia na niekorzyść apelującej albowiem oddalono powództwo co do odsetek za opóźnienie za okres postępowania odwoławczego, a ponadto o tej ocenie decyduje całościowy wynik postępowania apelacyjnego. Roszczenie zaś o zwrot w naturze nieruchomości obj. pkt I zaskarżonego wyroku zostało oddalone.

Słusznie natomiast Sąd pierwszej instancji zasądził odszkodowanie za grunty powstałe z części parceli budowlanej nr (...) (objętej Lwh (...) gm. Kat. (...)), która była zabudowana budynkiem plebani greckokatolickiej oraz budynkiem gospodarczym od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę. Zobowiązanie będące przedmiotem regulacji powstało z mocy ustawy uchwalonej przed wejściem w życie ustawy z dnia 27 maja 1990 r. Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym. Zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 10 maja 1989 r. Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 1990 r. Nr 32, poz. 191 z późn. zm.), Skarb Państwa przejął także inne zobowiązania i wierzytelności rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia wojewódzkiego (art. 36 ust. 3 pkt 5). Niewątpliwie więc podmiotem odpowiedzialnym jest Skarb Państwa. W każdej sprawie zachodzi potrzeba ustalenia właściwej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. To tak zwane statio fisci personifikuje w procesie Skarb Państwa i reprezentuje go. Mimo różnej reprezentacji Skarb Państwa stanowi jednak jednolity podmiot; niezależnie od wielości wskazanych w pozwie i orzeczeniu sądowym państwowych jednostek organizacyjnych. Zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U.2020.735 t.j.), w sprawach odpowiedzialności Skarbu Państwa za wykonywanie władzy publicznej Skarb Państwa reprezentowany jest przez organ władzy publicznej, z którego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Z uwagi na rozdysponowanie gruntami o charakterze innym niż leśny na rzecz osób trzecich w tym osób fizycznych prawidłowe było przyjęcie odpowiedzialności Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę. Organem wykonującym władzę publiczną, które spowodowało uszczerbek majątkowy było wydające decyzję o przejęciu nieruchomości Prezydium (...) Rady Narodowej z dnia 31 lipca 1961r. nr (...) które było organem wykonawczym i zarządzającym władzy państwowej stopnia powiatowego. Jeżeli niepaństwowe osoby trzecie nabyły prawo do upaństwowionej nieruchomości (art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy), jednostką zainteresowaną jest Skarb Państwa, reprezentowany przez właściwy terenowy organ rządowej administracji ogólnej. Zgodnie bowiem z art. 4 ustawy z dnia 22 listopada 1973 r. o zmianie ustawy o radach narodowych Dz.U.1973.47.276. jednostki organizacyjne działające dotychczas przy prezydiach rad narodowych działają przy terenowych organach administracji państwowej odpowiedniego stopnia. Na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o terenowych organach administracji rządowej ogólnej (Dz. U. Nr 21, poz. 123) do właściwości wojewodów przeszły m.in. określone w przepisach prawa zadania i kompetencje należące dotychczas do terenowych organów administracji państwowej o właściwości ogólnej, jeżeli te zadania i kompetencje nie zostały przekazane, w odrębnych ustawach, organom samorządu terytorialnego lub innym organom. Ponadto zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz. U. Nr 12, poz. 136 z późn. zm.) w postępowaniach sądowych, w których stroną jest Skarb Państwa, wynikających z działalności państwowych jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, które: przed dniem 1 stycznia 1999 r. zostały zlikwidowane, Skarb Państwa reprezentuje wojewoda właściwy ze względu na siedzibę jednostki. Żądanie odszkodowawcze w odniesieniu do terenu budowlanego nie wiąże się z działalnością Lasów Państwowych albowiem odszkodowanie nie wynika w tej części z zarządzania mieniem leśnym.

Lasy Państwowe są natomiast uprawnione do reprezentowania Skarbu Państwa w odniesieniu do terenów leśnych, gdyż to w ich władaniu znajduje się nieruchomości lub jej część będąca przedmiotem postępowania. Na podstawie art. 34 pkt 8 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach Dz.U.2020.1463 t.j. Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych reprezentuje Skarb Państwa w sprawach wynikających z postępowania regulacyjnego określonego w ustawach o stosunku Państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych reprezentuje Skarb Państwa w sprawach wynikających z postępowania regulacyjnego określonego w ustawach o stosunku Państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych w Rzeczypospolitej Polskiej w Rzeczypospolitej Polskiej. Dotyczy to lasu w rozumieniu art. 3 ustawy o lasach. Przepis art. 34 pkt 8 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach wskazuje, że Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych reprezentuje Skarb Państwa w sprawach wynikających z postępowania regulacyjnego określonego w ustawach o stosunku Państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych w Rzeczypospolitej Polskiej. Nie wyklucza to więc także sprawy o roszczenie odszkodowawcze, które również wynika z postępowania regulacyjnego. Dodatkowo uwzględnić należy, że jak wynika z powołanej uchwały Sądu Najwyższego, w sprawach wynikających z postępowania regulacyjnego, w których nie jest możliwy fizyczny zwrot lasu to Dyrektor Lasów Państwowych z woli ustawodawcy jest reprezentantem Skarbu Państwa nawet jeżeli możliwe jest tylko przyznanie ekwiwalentu za nieruchomości pozostającą w zarządzie lasów Państwowych, która co do zasady nie może być przedmiotem restytucji naturalnej ani też nie może być nieruchomością zamienną. Zasądzenie odszkodowania od Skarbu Państwa – Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych jest o tyle uzasadnione, że to lasy są beneficjentem nieruchomości leśnej, która nie może być zwrócona. Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych dysponuje ponadto środkami z funduszu, które pochodzą ze sprzedaży drzewostanu przejętego od strony powodowej. Kwestia rozliczeń pomiędzy jednostkami jest ich sprawą wewnętrzną, nie podlegającą rozstrzygnięciu przez sąd.

Ustalenie odszkodowania następuje według przepisów o wywłaszczaniu nieruchomości. Normy dotyczące wywłaszczenia zawarte w u.g.n. nie mają zastosowania w odniesieniu do podmiotu zobowiązanego ale mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące ustalenia odszkodowania. Ma tu więc zastosowanie art. 130 u.g.n. określający, że nieruchomości ustala się po uzyskaniu opinii rzeczoznawcy majątkowego, określającej wartość nieruchomości. według stanu i przeznaczenia nieruchomości w dniu pozbawienia lub ograniczenia praw. Odpowiednie zastosowanie ma także art. 134 u.g.n.

W niniejszej sprawie biegły A. W. dokonał w opinii z dnia 6 maja 2021r. oszacowania wartości nieruchomości objętej dawną księgą wieczystą wykazem hipotecznym I. (...). W odniesieniu do działek (...) odpowiadającym dawnym parcelom gruntowym (...), (...) i (...) (w części leśnej) , które były objęte pkt I zaskarżonego wyroku, biegły dokonał oszacowania na kwotę 188.160 zł (k.1100). Ponadto biegły dokonał aktualizacji wartości odszkodowania określonego w pkt II zaskarżonego wyroku tj. pozostałej części dawnej parceli kat (...), która stanowi obecnie działkę (...) na kwotę 46 334 cz. Oraz p.bud. (...), która odpowiada obecnie działkom ewidencyjnym (...),(...)na kwotę 318.338zł (k.1106). Wyliczenie to stanowiło modyfikację oszacowania dokonanego w opinii z dnia 10 października 2020, wobec zgodnych oświadczeń stron złożonych na rozprawie apelacyjnej w dniu 29 kwietnia 2021r., że w Nadleśnictwie Ł. cena drewna sosnowego jest niższa niż przyjmował biegły w opinii z dnia 10 października 2021r. Strony zgodnie bowiem oświadczyły , że wówczas cena drewna sosnowego wynosiła według cennika Nadleśnictwa Ł. 379zł/m³, co wpływało na wartość drzewostanu a w konsekwencji na wartość nieruchomości (k.1098) Żadna ze stron nie kwestionowała metodologii wyceny. Strona powodowa przedłożyła jednak aktualny cennik detaliczny sprzedaży drewna wielkowymiarowego obowiązujący od dnia maja 2021r. Porównanie tego cennika wskazuje na wzrost aktualnych cen, w tym sosny (...) stanowiącej podstawę dla wydania opinii z kwoty 379 zł/m³ na 481 zł/m³. Sąd Apelacyjny uznaje jednak brak potrzeby wydania kolejnej opinii albowiem trzeba wskazać, że według aktualnego cennika cena minimalna drewna sosnowego wynosi 391 m³. Cena zaś średnia drewna iglastego (...) przyjęta we wcześniejszej opinii wynosiła według opinii z dnia 10 października 2021r. 454zł. Przyjęcie więc ceny 454zł za m³ jako podstawy określenia wartości ekwiwalentu za grunt przejęty nie narusza praw stron nawet przy uwzględnieniu aktualnego cennika i nie mogło w sposób istotny zróżnicować wyliczenia biegłego według wzoru $W_{dr} = W_s * Z * P * C * U$ (k.984) nawet gdyby biegły dokonywał kolejnej aktualizacji przy uwzględnieniu cennika z maja 2021r. skoro cena średnia przyjęta w opinii z października 2020r. została określona na poziomie adekwatnym do aktualnych cen

sosny. Nie ma też potrzeby określania aktualnych kosztów pozyskania drewna, skoro w opinii z października 2020r. stanowiły one wynik zastosowania wskaźnika redukcyjnego. Uwzględniając więc analogiczność metodologii wyceny Sąd Apelacyjny przyjął, że odszkodowanie według cen aktualnych w odniesieniu do działek (...) odpowiadającym dawnym parcelom gruntowym (...), (...) i (...) (w części leśnej) , które były objęte pkt I zaskarżonego wyroku, wynosi 242.333zł (k.955). Odpowiednio wartość pozostałej części dawnej parceli kat (...), która stanowi obecnie działkę (...) określono na podstawie opinii z dnia 10 października 2020r. na kwotę 46.334zł. Przy wyliczeniu wartości nieruchomości w części leśnej przyjęto, że ceny drewna, które przyjęto w opinii z października 2020r. za podstawę wyliczenia odpowiadając aktualnym cenom sprzedaży drewna wielkowymiarowego. Powyższe nie miało wpływu na określenie wartości dawnej p.bud. I.kat. (...), której wartość w obu opiniach określono na kwotę 318.338zł.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny zamienił na podstawie art. 386§1 k.p.c. zaskarżony wyrok zasądzając ekwiwalent pieniężny także w odniesieniu do nieruchomości określonej w pkt I zaskarżonego wyroku i oddalając powództwo o zobowiązanie do przeniesienia własności nieruchomości w naturze także i w tej części. Zarzuty strony pozwanej dotyczące naruszenia art. 64 k.c. i art. 1047 § k.p.c. stały się bezprzedmiotowe. Dalej idącą apelację oddalono z przyczyn wyżej podanych na podstawie art. 385 k.p.c.

Uznanie zasadności apelacji w zakresie konieczności oddalenia powództwa o restytucję naturalną oraz w zakresie odsetek od daty wyroku sądu pierwszej instancji do daty prawomocności tj daty wyrokowania Sądu drugiej instancji nie daje podstawy do zmiany podstaw rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Uzyskanie ekwiwalentu pieniężnego w miejsce restytucji naturalnej stanowi realizację interesu strony powodowej. Skoro zaś Skarb Państwa żądał oddalenia powództwa w całości i kwestionował podstawy do jakiegokolwiek formy regulacji, to Skarb Państwa musi być uznany za przegrywającego sprawę.

Modyfikacja orzeczenia w punkcie III była jedynie wynikiem uwzględnienia zarzutu apelacji wskazującego, że koszty powinny zostać zasądzone od jednorazowo od Skarbu Państwa, a nie w podwójnej wysokości od każdej jednostki reprezentującej. Nie ma tu bowiem podstaw do stosowania analogii do współuczestnictwa. Każda z jednostek ma jednak przydaną samodzielność wynikającą z przedmiotu i zakresu działania. Sąd może rozdzielić ale nie musi tego obowiązku. Nie tworzy to jednak podwójnej legitymacji biernej Skarbu Państwa, który występuje jednoosobowo po stronie pozwanej a reprezentowany jest przez dwie jednostki i nie daje podstawy do duplikowania wynagrodzenia pełnomocnika strony powodowej. Przegrywającym jest Skarb Państwa jako jedna osoba prawna występująca po stronie pozwanej. Zasądzając więc zwrot kosztów należało uczynić to od Skarbu Państwa reprezentowanego przez kierowników obu jednostek, przy przyjęciu, że należne są jedne koszty liczone od łącznej wartości przedmiotu sporu a rozliczenie pomiędzy nimi stanowi wewnętrzną kwestię tych jednostek. Sąd Okręgowy powołując §12 i 15 rozporządzenia nie przedstawił szczegółowego sposobu wyliczenia zasądzonej z tego tytułu kwoty. Podstawę zasądzenia opłaty, stanowią stawki minimalne. Sąd Apelacyjny wyliczył stawkę 5.700 zł za proces oraz za postępowanie zażaleniowe 2.850zł w oparciu o §2 pkt 7 i §13ust. 2 pkt 2. Rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej. Z uwagi na rodzaj i stopień zawilości sprawy oraz zwiększony nakład pracy radcy prawnego należało stawkę zwiększyć o 50% tj do 12.825zł . Z uwagi na to, że pomoc prawna była udzielona przez adwokata ustanowionego z urzędu, podwyższono wynagrodzenie o stawkę podatku od towarów i usług tj. 2.949,75 zł Zasądzono więc z tego tytułu kwotę 15.774,75zł. Kwotę tę zasądzić należało na rzecz strony powodowej. Pełnomocnik z urzędu (z wyłączeniem reprezentowanej przez niego strony) może swoje uprawnienie do uzyskania realizować, między innymi, poprzez uzyskanie klauzuli wykonalności na jego nazwisko w zakresie przyznanej kwoty (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 1 marca 1989 r., III CZP 12/89, Lex nr 463039 i w postanowieniu z 8 września 1982 r., I CZ 82/82, Lex nr 8459).

Dalej idącą apelację oddalono w oparciu o art. 385 k.p.c. Także na tym etapie stronę powodową należało uznać za wygrywającą ,skoro sposób rozstrzygnięcia jest tylko wynikiem oceny które ze sposobów odzyskania przejętego mienia był możliwy. Skarb Państwa kwestionujący w ogóle podstawy do zwrotu musiał zostać uznany za stronę przegrywającą.

Z tej przyczyny w oparciu o art. 98§1 i 3 w zw. z art. 391§1 k.p.c. i §2 pkt 7 i §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz.U.2018.265

t.j. zasądzono od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z urzędu w postępowaniu apelacyjnym. Nie było podstaw do podwyższenia zasądzonej kwoty o stawkę podatku od towarów i usług w sposób analogiczny do §2.3 ww. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Z dniem 1 stycznia 2016 r. doszło do zmiany przepisów regulujących opłaty za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. W obecnym stanie prawnym rozporządzenie z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych nie przewiduje podwyższenia kosztów o stawkę podatku od towarów i usług. Podwyższenie takie przewiduje wyłącznie rozporządzenie w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, co odnosi się jedynie do niższej stawki opłaty przewidzianej w tym rozporządzeniu. To ostatnie rozporządzenie nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie, gdyż koszty obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu zasądzone zostały od strony przeciwnej w trybie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Nie są one przyznawane na podstawie rozporządzenia z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu Dz.U.2019.68 t.j skoro art.22³ ustawy o radcach prawnych (Dz.U.2020.75 t.j.) dotyczy kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, które ponosi Skarb Państwa albo jednostka samorządu terytorialnego, jeżeli przepis szczególny tak stanowi. W tym zaś przypadku koszty zasądzono według ogólnej zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Stwierdzenie, że koszty te związane są z reprezentacją radcy prawnego z urzędu wynikało jedynie z związku z uprawnieniem z art. 122§1i2 k.p.c.

Wydatki związane z koniecznością przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego wynikały z braku możliwości dokonania fizycznego zwrotu nieruchomości a ponadto konieczność przeszacowania wynikała z przedłużenia postępowania związanego z niezasadnym w zasadniczej części zaskarżeniem przez Skarb Państwa -Wojewodę (...) punktu III wyroku. Z tej przyczyny obciążono tymi kosztami Skarb Państwa w oparciu o art. 113 ust. 4 i5 u.k.s.c.

SSA Sławomir Jamróg SSA Jerzy Bess SSA Józef Wąsik